

Leonīds Ribickis

Investīcijas inženierizglītībā – ieguldījums uzņēmuma nākotnē

LĪDZĪGI KĀ TAGAD, ARĪ PIRMS 150 GADIEM Rīgā trūka labu inženieru, tāpēc tika nodibināta pirmā tehniskā augstskola Baltijas valstīs, ko šodien pazīstam kā Rīgas Tehnisko universitāti (RTU). Šāds tālredzīgs solis nodrošināja, ka dažu gadu desmitu laikā Rīga kļuva par vienu no industriāli attīstītākajām Eiropas pilsētām. Patlaban akadēmiskajā vidē novērojama tendence, ka uzņēmēji nav apmierināti ar inženieriem, kurus sagatavo augstākās tehniskās izglītības iestādes Latvijā. Situācija, protams, jāvērtē kompleksī, tomēr jāņem vērā trīs būtiskākie nosacījumi kvalitatīvu speciālistu sagatavošanā.

Pirmkārt, jāaplūko augstākās izglītības sistēma un stratēģija Latvijā. Kā tā tiek plānota valsts līmenī? Vēl joprojām visvairāk tiek sagatavoti sociālo un humanitāro zinātņu speciālisti, neaizdomājoties, ka tieši inženierzinātnes ir tās, kas spēj radīt inovācijas ražošanā un tehnoloģijās. Eurostat dati rāda, ka Latvija ir pirmajā vietā Eiropā humanitāro fakultāšu absolventu skaita ziņā, savukārt inženierzinātņu jomā – pēdējā vietā.

Otrkārt, jāizvērtē, kā Latvijas augstskolās sagatavo inženierus. Līdz pat pagājušā gada augustam likums noteica, ka inženierus drīkst sagatavot, mācību procesā nepārsniedzot 20 kontaktstundu nedēļā. Tas nozīmē, ka drīkstēja būt arī mazāk, jo *apakšējā robeža* noteikta netika. Tie, kam tagad pāri četrdesmit, atceras, ka sociālisma laikos, apgūstot inženierzinātnes, bija lekcijas, semināri, laboratorijas darbi – 45 kontaktstundas nedēļā. Tagad, kad stājušies spēkā Augstākās izglītības likuma grozījumi, kas atceļ 20 kontaktstundu ierobežojumu, situācija ir uzlabojusies, tomēr kontaktstundu skaita palielināšanai nav paredzēti finanšu līdzekļi.

Valdībai jānosaka standarti izglītībai. Kā piemēru varu minēt Gruziju, kur pirms šādu standartu pieņemšanas darbojās ap 200 augstāko izglītības iestāžu, kas ziņoja, ka it kā sagatavo augstākā līmeņa speciālistus. Nu šis skaits ir samazinājies līdz pāris desmitiem, jo lielākajai daļai mazo privāto augstskolu standartu izpilde kļuva nerentabla.

Treškārt, inženieru kvalitāti nosaka pašu uzņēmēju at-

bildība. Studiju procesa kvalitāte ir tieši saistīta ar uzņēmējiem, un šī sadarbība ir noteicošais jaunu inženieru sagatavošanā. Pie mums atnāk uzņēmējs un norāda, ka tas, ko mēs mācām, ir labi, tomēr viņš grib, lai inženieris, sākot strādāt, jau uzreiz zinātu visu, kas vajadzīgs konkrētajam uzņēmumam.

Latvijā 99% visu uzņēmumu ir mazie un vidējie. Ražotājam nevajadzētu domāt, ka mēs sagatavosim speciālistu tieši konkrētajam uzņēmumam. Uzņēmējs pats var piedalīties sava speciālista sagatavošanā. Piemēram, var izvēlēties

divus trīs studentus un sadarbībā ar universitātes mācībspēkiem gatavot speciālistus tieši savam uzņēmumam, iesakot tēmas kursa projektam, bakalaura un maģistra darbam. RTU ir obligāta prasība, lai visas tēmas zinātniski pētnieciskajiem dar-

biem būtu saskaņotas ar kāda uzņēmuma vajadzībām. Cits jautājums – cik aktīvi ir uzņēmēji šo tēmu noformulēšanā un ieteikšanā, jo tad ir jādomā par nākotnes vajadzībām vismaz divus trīs gadus uz priekšu.

Šāda pieeja darbinieku sagatavošanā no uzņēmēja prasa atbildību un tālredzību. Protams, mēs nevarēsim lūgt doktorantam izstrādāt zinātniski pētniecisko darbu mēneša laikā, kā to nereti vēlētos uzņēmējs. Rezultāts būs pēc četriem pieciem gadiem, tomēr doktoranta darbs būs veltīts tieši konkrētā uzņēmuma jaunajam produktam. Turklāt RTU piedāvā uzņēmējam viņa tēmas izstrādāt par brīvu.

Nevar domāt tikai tā – es maksāju nodokļus, bet tev ir pienākums mani apgādāt ar speciālistiem. Jā, mēs gatavojam inženierus, taču universitāte var iedot tikai pamatzināšanas. Specifisku zināšanu nodošana ir uzņēmēja atbildība. Ja uzņēmējs zina, ka viņam pēc pieciem gadiem būs nepieciešams jauns speciālists vai inovācija, pie tā ir jā-sāk strādāt jau tagad. Tas ir ieguldījums vairāk laikā, nevis naudā. Varbūt ir vērts pārskatīt uzņēmuma mārketinga politiku un papildus ikgadējam bērnuma apmeklējumam Ziemassvētkos izvēlēties arī atbalstu nākotnes inženieriem, kas ilgtermiņā dotu atdevi pašam uzņēmumam, sabiedrībai un valsts tautsaimniecībai kopumā? **F**

Autors – RTU rektors, akadēmiķis, *Dr. habil. sc. ing.*

**STUDIJU PROCESA
KVALITĀTE IR TIEŠI SAISTĪTA
AR UZŅĒMĒJIEM.**